

JAUNUOLIŲ POŽIŪRIO Į SAVO IŠVAIZDĄ BEI JO ŠĄSAJŲ SU DISMORFINIU KŪNO SUTRIKIMU TYRIMAS

Ignas Šarupičius¹, Vilius Sausdravas¹, Rima Viliūnienė²

¹*Vilniaus universiteto Medicinos fakultetas,*

²*Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Klinikinės medicinos instituto Psichiatrijos klinika*

Raktažodžiai: COPS, išvaizda, odos būklė, kūno dismorfinis sutrikimas, veido forma.

Santrauka

Tyrimo tikslas. Ištirti, kaip pilnamečiai jaunuoliai vertina savo išvaizdą ir kokie išvaizdos bruožai jiems kelia didžiausią susirūpinimą.

Tyrimo medžiaga ir metodai. 2022 m. kovo - balandžio mėn. buvo atliktas anoniminis internetinis anketinis tyrimas. Tyrimo metu apklausti 292 respondentai. Anketa buvo sudaryta iš 19 klausimų. Apklaustieji – pilnamečiai jaunuoliai, gyvenantys Lietuvoje, 18 - 29 metų amžiaus grupės. Požiūrio į savo išvaizdą vertinimui ir nepasitenkinimą keliančių bruožų vertinimui buvo pasitelktas Atrankos kosmetinėms procedūroms klausimynas (angl. Cosmetic Procedure Screening Questionnaire, COPS), skirtas įtarti galimą dismorfinių kūno sutrikimą.

Tyrimo rezultatai. Tyrimo dalyvių COPS skalės rezultatų mediana buvo 27 (IQR - 22). 70 anketų (23,97 proc.) COPS įvertiniai siekė 40 ir daugiau balų. Dažniausiai respondentų įvardijami susirūpinimą keliantys išvaizdos ir kūno bruožai (ypatums) buvo odos būklė (48,63 proc.; n=142); veido ir jo dalių (išskyrus nosies) forma ar būklė (32,88 proc.; n=96); pilvo, juosmens forma ar apimtis (31,51 proc.; n=92); nosies forma (28,77 proc.; n=84). Respondentai, kurių COPS įvertis buvo didesnis nei 40 ar mažesnis nei 10, nurodė panašius dažniausiai susirūpinimą keliančius bruožus.

Išvados. Tyrimas parodė, kad 18 - 20 metų asmenys mažiausiai patenkinti savo išvaizda, o beveik ketvirtadalis jaunuolių gali turėti dismorfinių kūno sutrikimą. Moterys labiau linkusios neišsakyti savo išvaizdą.

Jaunuolių požiūris į savo kūną priklauso nuo amžiaus - vyresni asmenys jaučia mažesnį susirūpinimą dėl savo išvaizdos, nei jaunesni. Dažniausiai jaunuoliams susirūpinimą keliantis ypatumas - odos būklė.

Įvadas

Šiuolaikinėje visuomenėje žmogaus kūno įvaizdis aptiriamas ir nagrinėjamas įvairiais aspektais, dažniausiai lyginant su paplitusiais kūno išvaizdos standartais. Negebėjimas prisitaikyti prie standartinio, stereotipinio kūno vaizdo tiek vyrams, tiek moterims gali kelti nepasitenkinimą savo kūnu [1]. Socialinių medijų, žiniasklaidos, šeimos ir bendraamžių įtakai vertinant savo išvaizdą mažiausiai atsparūs vaikai, paaugliai ir jaunuoliai [2,3].

Nepasitenkinimas savo kūnu susijęs su prastesne gyvenimo kokybe [4], žemesniu pasitikėjimu savimi ir saviverte [5], nerimu ir depresija [6], valgymo sutrikimais - anoreksija, bulimija, persivalgymo sutrikimu [7]. Tai skatina sveikatai nepalankų elgesį: socialinę izoliaciją, nesubalansuotą dietų laikymąsi, per dažną ir pernelyg intensyvią sportavimą [8].

Mintys, sutelkiamos į nesamą ar minimalų išvaizdos trūkumą, apibūdinamos kaip dismorfinis kūno sutrikimas. Šis neretai sutinkamas sutrikimas dažniausiai prasideda vaikystėje ar paauglystėje. Dažnai sąmonę užvaldo mintys apie iškreiptai suvokiamą kūno trūkumą, o kartu ir įvairūs pasikartojantys veiksmai – žvilgčiojimas į vei-

1 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes.

	Amžiaus grupė			
	18 - 20 m.	21 - 23 m.	24 - 26 m.	27 - 29 m.
Respondentų skaičius	166	76	34	12
Procentas nuo visų respondentų	57%	26%	12%	4%

drodį ar kūno dalių lietimas [9].

Tyrimo tikslas – panagrinėti, kaip pilnamečiai jaunuoliai vertina savo išvaizdą bei kokie išvaizdos bruožai kelia jų didžiausią susirūpinimą.

Tyrimo medžiaga ir metodai

2022 m. kovo - balandžio mėn. buvo atliktas anoniminis internetinis anketinis tyrimas. Tyrimo metu apklausti 292 respondentai. Anketa buvo sudaryta iš 19 klausimų. Apklaustieji – pilnamečiai 18 - 29 metų jaunuoliai, gyvenantys Lietuvoje.

Pirmoji apklausos dalis buvo skirta bendrai sociodemografinėi informacijai surinkti. Respondentų buvo prašoma nurodyti savo amžių, lytį, išsilavinimą ir šeiminių padėčių.

Kita apklausos dalis buvo skirta įvertinti respondentų požiūrį į savo išvaizdą bei kūno dismorfijos pasireiškimą. Tam panaudotas į lietuvių kalbą išverstas Atrankos kosmetinėms procedūroms klausimynas (angl. Cosmetic Procedure Screening Questionnaire, COPS). Dėl leidimo naudoti klausimyną buvo susisiekti su jo autoriais. Gavus leidimą, atskirus teksto vertimus pateikė du tyrėjai ir vienas tyrimo vykdyme nedalyvaujantis asmuo. Suvienodinus tris vertimo variantus, anketa buvo aptarta su 4 skirtingų amžiaus grupių (nuo 18 iki 29 metų) asmenimis, vertinta, ar visi klausimai buvo suvokti vienodai. Visoms grupėms tinkamai supratus klausimus, anketa buvo dalijamasi skirtinguose socialiniuose tinkluose, siekiant pasiekti jaunuolių auditoriją.

Atrankos kosmetinėms procedūroms klausimynas (COPS) skirtas dismorfinio kūno sutrikimo patikrinimui. Jis susideda iš 10 klausimų, iš kurių 2 - 10 klausimai vertinami balais nuo 0 (mažiausiai sutrikę) iki 8 (labiausiai sutrikę). Balai apskaičiuojami susumuojant, prieš tai pakeičiant į atvirkštinį skalės skaičių 2, 3 ir 5 atsakymus. Jeigu buvo pažymėta 0, keičiama į 8, jeigu 2 – į 6, 5 - į 3 ir t.t. Šio klausimyno įvertiniai yra nuo 0 iki 72.

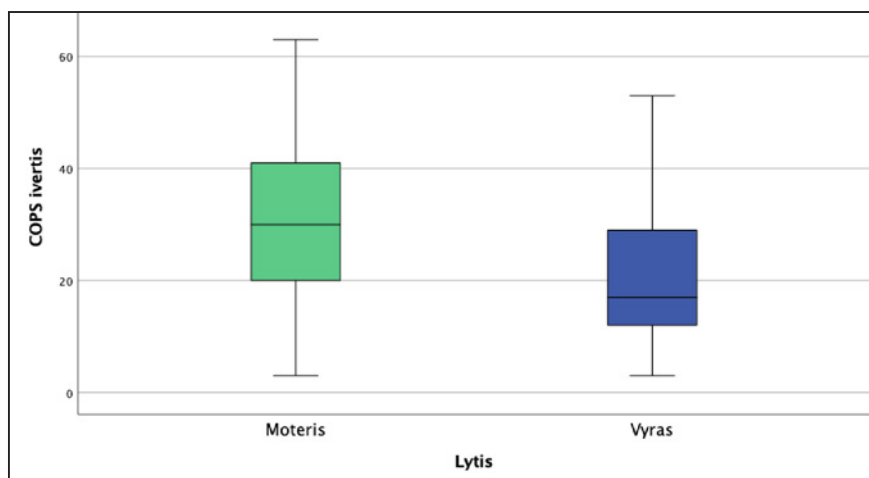
Surinkę 40 balų, asmenys turi dismorfinio kūno sutrikimo riziką [10]. Klausimynas pateikiamas I priede.

Anoniminės apklausos metu surinkti duomenys buvo apibendrinti ir naudoti statistinei analizei, laikantis etikos ir konfidencialumo principų.

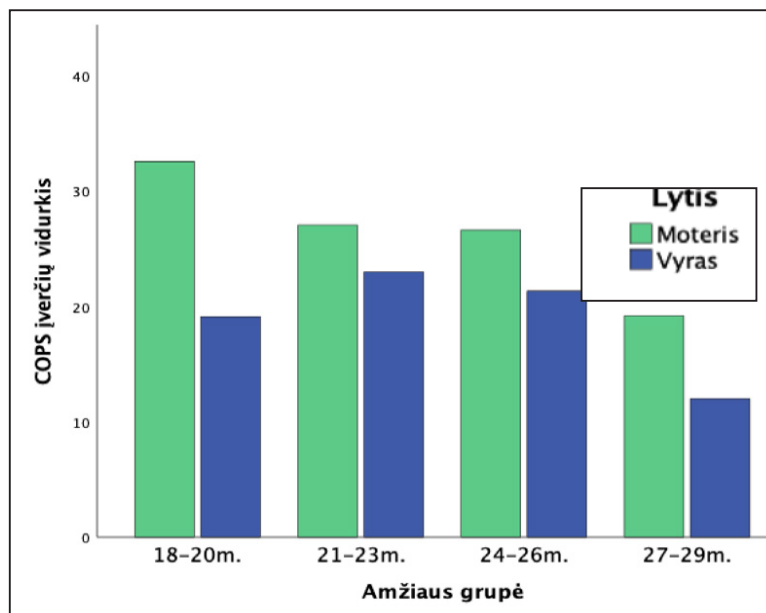
Statistinė analizė buvo atlikta Microsoft Excel ir R Commander programomis. Rezultatai laikyti statistiškai reikšmingi, kai $p < 0,05$.

Tyrimo rezultatai

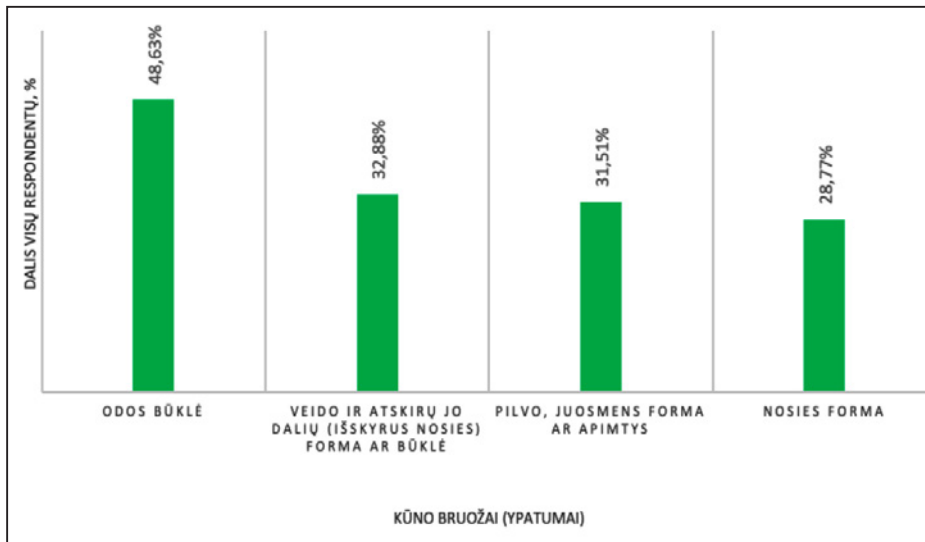
Demografiniai duomenys. Apklausoje dalyvavo 292 respondentai, 230 moterų (78,77 proc.) ir 62 vyrai (21,23 proc.). Apklaustųjų amžiaus mediana 19, tarpkvartilinis plotis (IQR) – 4, moterų amžiaus mediana 19, IQR – 4; vyrų am-

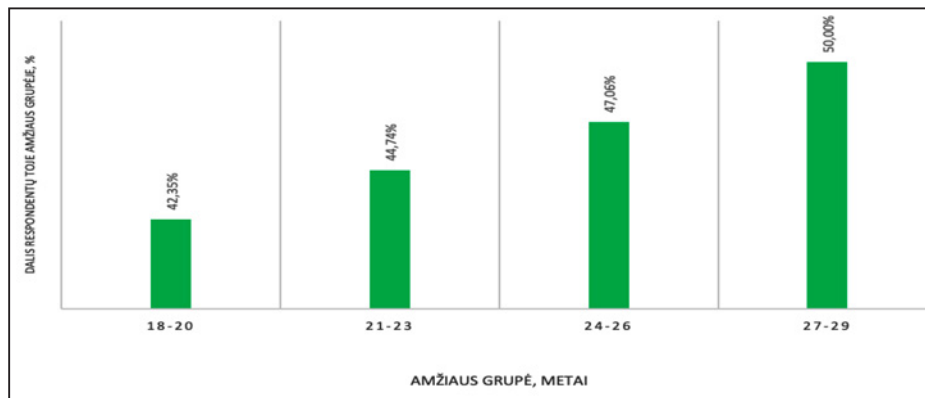
1 pav. Vyrų ir moterų COPS įverčių skirtumai

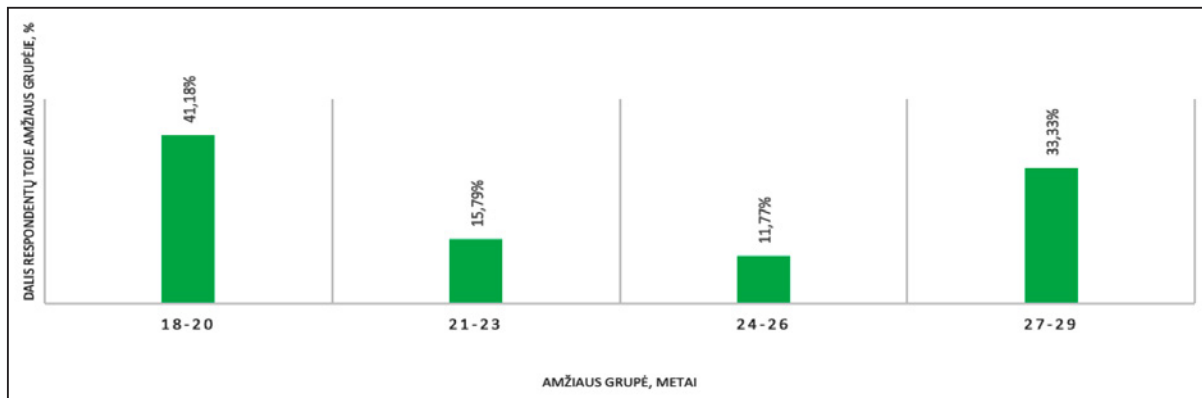
2 pav. COPS įverčių vidurkiai skirtingose amžiaus grupėse

3 pav. Dažniausiai respondentų susirūpinimą keliantys išvaizdos ir kūno bruožai (ypatumai)

4 pav. Dalis respondentų, savo amžiaus grupėje nurodžiusių odos būklę kaip susirūpinimą keliantį bruožą (ypatumą)

5 pav. Dalis respondentų, savo amžiaus grupėje nurodžiusių veido ir atskirų jo dalių (išskyrus nosį) formą ar būklę kaip susirūpinimą keliantį bruožą (ypatumą)

žiaus mediana 20, IQR – 5.

140 apklaustųjų (47,95 proc.) buvo moksleiviai, 120 (41,10 proc.) - studentai, o 32 (10,95 proc.) teigė, kad jie yra įgiję aukštąjį išsilavinimą. Didesnė dalis - 190 (65,07 proc.) apklausos dalyvių nurodė, kad neturi pastovaus partnerio, o 102 (34,93 proc.) - turi.

Atlikus Shapiro Wilk normalumo testą, buvo nustatyta, kad skaitiniai kintamieji: respondentų amžius, laikas, praleistas prie ekrano ir COPS įvertinimas nėra pasiskirstę pagal normalųjį skirstinį ($p < 0,05$), todėl tolesnei analizei buvo naudoti neparametriniai statistiniai metodai.

Apklausoje rezultatai. Tyrimo dalyvių COPS skalės rezultatų mediana buvo 27 (IQR - 22). 70 anketų (23,97 proc.) COPS įverčiai siekė 40 ir daugiau balų. Tokia balų suma parodo galimą dismorfinį kūno sutrikimą. 40 ir daugiau balų surinko 9,68 proc. ($n=6$) tyrime dalyvavusių vyrų ir 27,83 proc. ($n=64$) moterų. Daugiausia (40 ir daugiau) balų surinkusių asmenų priklauso 18 - 20 metų amžiaus

grupei, tokius įverčius gavo 30,59 proc. (n=52) šiai amžiaus grupei priklausančių respondentų.

Mann-Whitney testas parodė statistiškai reikšmingą ($p < 0,001$) vyrų ir moterų COPS įverčių skirtumą (1 pav.). Vidutiniai moterų COPS įverčiai buvo didesni nei vyrų. Apklaustųjų moterų COPS įverčių mediana - 30 (IQR = 22); vyrų COPS įverčių mediana - 17 (IQR = 18).

Tiriant koreliaciją tarp respondentų amžiaus ir jų COPS įverčio Spearman testu, nustatyta labai silpna neigiama tiesinė statistiškai reikšminga ($p = 0,003$) koreliacija, kurios koeficientas -0,174. Taigi, kuo asmuo vyresnis, tuo jo COPS įvertis žemesnis (2 pav.).

Didžiausias COPS įverčių vidurkis nustatytas 18 – 20 metų asmenų amžiaus grupėje, kurioje jis siekė 29,89 (nuo 3 iki 61 balo).

Dažniausiai respondentų susirūpinimą keliantys išvaizdos ir kūno bruožai (ypatums) parodyti 3 pav. Tai odos būklė (48,63 proc.; n=142); veido ir jo dalių (išskyrus nosį) forma ar būklė (32,88 proc.; n=96); pilvo, juosmens forma ar apimtis (31,51 proc.; n=92); nosies forma (28,77 proc.; n=84).

Visose amžiaus, lyties, išsilavinimo ir santykių padėties grupėse dažniausiai susirūpinimą keliantis kūno bruožas buvo odos būklė (4 pav.).

Respondentai, kurių COPS įvertis buvo didesnis nei 40 (tokia balų suma rodo galimą dismorfinį kūno sutrikimą), nurodė tuos pačius dažniausiai susirūpinimą keliančius bruožus. Vienintelis skirtumas – pilvo, juosmens forma ar apimtis buvo nurodoma dažniau (42,86 proc.; n=30) nei veido ir jo dalių (išskyrus nosį) forma ar būklė (34,29 proc.; n=24). Mažai skirtumų pastebėta ir grupėje asmenų, kurių COPS įvertis buvo 10 ir mažiau balų (n=30). Vienintelis išskirtinumas – trečias dažniausias šioje grupėje susirūpinimą keliantis bruožas – kojų apimtis ar forma (26,67 proc.; n=8).

Veido ir jo dalių (išskyrus nosies) forma kėlė susirūpinimą 41,18 proc. (n=70) 18 - 20 metų amžiaus grupės respondentų (5 pav.). 21 - 23 metų ir 24 - 26 metų amžiaus grupėse šie skaičiai mažesni - atitinkamai 15,79 proc. (n=12) ir 11,77 proc. (n=4).

Nosies formą, kaip vieną iš susirūpinimą keliančių kūno bruožų, nurodė 30,59 proc. (n=52) 18 - 20 metų amžiaus grupės respondentų, o 27 - 29 metų amžiaus grupėje tai nurodė 16,67 proc. (n=2) apklaustųjų.

Kojų išvaizda didžiausią susirūpinimą kėlė 21 - 23 metų amžiaus grupės atstovams, šį bruožą nurodė 36,84 proc. (n=28) apklaustųjų. Palyginimui, 18 - 20 ir 24 - 26 metų amžiaus grupėse šis bruožas nurodytas rečiau - atitinkamai 21,18 proc. (n=36) ir 5,88 proc. (n=2). Kojas, kaip susirūpinimą keliantį bruožą, paminėjo 70 moterų ir 2 vyrai.

Didžiausią susirūpinimą savo krūtimis nurodė 27 - 29 metų amžiaus grupės moterys (20 proc.; n=2). 18 - 20 ir 21

- 23 metų amžiaus grupėse šis išvaizdos ypatumas įvardytas rečiau - atitinkamai 8,82 proc. (n=12) ir 9,68 proc. (n=6). 24 - 26 metų amžiaus grupėje nei viena moteris nenurodė krūtų, kaip susirūpinimą keliančio bruožo.

Labiausiai išsiskyrė turinčių partnerį ir jo neturinčių respondentų, nurodžiusių laikyseną ar kūno sudėjimą ir svorį kaip didžiausią susirūpinimą keliantį bruožą, pasiskirstymas. Kūno sudėjimą ir svorį nurodė 15,22 proc. (n=14) partnerį turinčių asmenų ir 31,58 proc. (n=60) jo neturinčių. Iš turinčių partnerį respondentų laikyseną nurodė 8,7 proc. (n=8), o neturinčių – tik 1,05 proc. (n=2).

Analizuojant atskirų COPS skalės klausimų atsakymų vidurkius, buvo pastebėta, jog moterų atsakymų įvertinimų vidurkiai į visus klausimus buvo didesni nei vyrų. Didžiausias skirtumas pagal lytį pastebėtas atsakant į klausimą „Kiek streso šiuo metu kūno bruožas (-ai), ypatumas (-ai) jums kelia?“ Moterų atsakymai buvo vidutiniškai 1,87 balo aukštesni. Moksleivių ir įgijusių aukštąjį išsilavinimą atsakymų vidurkiai labiausiai išsiskyrė atsakant į klausimą „Kaip stipriai jaučiate, kad jūsų išvaizda yra svarbiausia jūsų savybė?“ Moksleivių atsakymų vidurkis buvo 1,73 balo aukštesnis, nei įgijusių aukštąjį išsilavinimą respondentų. Turinčių ir neturinčių partnerį asmenų atsakymai į klausimus nesiskyrė.

Diskusija

Jaunuolių požiūris į savo išvaizdą gali turėti didelės įtakos jų emocinei gerovei. Daugelis jaunuolių patiria nepasitenkinimą savo išvaizda – kai kurių tyrimų duomenimis, net 80 proc. merginų ir 60 proc. vaikinių [11]. Mūsų atlikto tyrimo rezultatai taip pat rodo, kad jaunuoliai nėra patenkinti savo išvaizda, toks požiūris labiausiai būdingas 18 - 20 metų merginoms. Nepasitenkinimas kūnu gali sukelti nerimą, depresiją ar valgymo sutrikimus, o socialinės medijos, kultūriniai įsitikinimai – dar labiau sustiprinti šį neigiamą požiūrį [12,13]. Kita vertus, jauni suaugę žmonės, turintys teigiamą požiūrį į savo kūną, labiau pasitiki savimi [14]. Tai parodo ryšio tarp žmogaus psichikos ir jo kūno sudėtingumą bei teigiamo požiūrio į savo išvaizdą ir emocinės sveikatos stiprinimo svarbą, tiek kasdienybės, tiek sveikatos priežiūros paslaugų teikimo kontekste.

Mūsų tyrimo rezultatai parodė, kad 13,7 proc. apklaustųjų gali turėti dismorfinį kūno sutrikimą. Tyrimų, atliktų kitų šalių estetinės medicinos klinikose, rezultatai rodo, kad šio sutrikimo paplitimas tarp jų pacientų yra nuo 6,3 proc. iki 20 procentų [15–17]. Kitas tyrimas, atliktas vienoje Kauno estetinės medicinos klinikoje, su pacientais, kurie kreipėsi dėl injekcinių grožio procedūrų, parodė mažesnę paplitimą, kad 4 proc. apklaustųjų pacientų gali turėti dismorfinį kūno sutrikimą [18]. Reikia pažymėti, kad šiuose tyrimuose dalyvavo pacientai, kurie patys kreipėsi į estetinės medicinos

klinikas, su tuo gali būti siejamas paplitimo skirtumas. Be to, mūsų tyrimo dalyviai buvo jaunesnio amžiaus, nuo 18 iki 29 metų.

Tyrimė, atliktame su Vokietijos studentais (n=133), 5,3 proc. respondentų atitiko dismorfinio kūno sutrikimo kriterijus [19]. Mūsų tyrimė gautas didesnis paplitimas gali būti susijęs ir su didesne respondenčių moksleivių dalimi, nes pagal JAV ir Vokietijos populiacijų tyrimus dismorfinis kūno sutrikimas dažnesnis moterims. JAV tyrimų duomenys rodo, kad 2,5 proc. moterų ir 2,2 proc. vyrų turi dismorfinį kūno sutrikimą (n=2048), o Vokietijoje - 1,9 proc. moterų ir 1,4 proc. vyrų (n=2552) (20,21). Mūsų tyrimė moterų COPS įvertinimai buvo statistiškai reikšmingai didesni nei vyrų.

Šiame tyrimė buvo analizuojami ir atsakymo į atvirą klausimą forma pateikti stresą keliantys kūno bruožai. Dažniausiai buvo minima odos būklė, veido ir jo dalių forma ar būklė bei pilvo, juosmens apimtis. 2007 metais su Vokietijos populiacija atliktame tyrimė dažniausi susirūpinimą keliantys ypatumai buvo pilvas, klubai ir sėdmenys, odos būklė, krūtys arba krūtinė [22]. Vienas iš esminių skirtumų tarp šių ir mūsų tyrimo rezultatų yra mažesnis krūtų, kaip stresą keliančio bruožo, paplitimas mūsų tiriamųjų grupėje.

Jungtinių Amerikos Valstijų plastikos chirurgų asociacijos pateiktoje 2019 metų statistikoje, dažniausiai atliekamos operacijos ar procedūros buvo odos injekcijos (botulino toksinu ar audinių užpildais), kitos odos procedūros, riebalų mažinimo procedūros, cheminis odos valymas. Iš chirurginių operacijų – nosies plastika, vokų plastika ir krūtų didinimas [23]. Šių tyrimų rezultatuose galima išvelgti analogiją su mūsų tyrimu nustatytais didžiausią susirūpinimą keliančiais bruožais, tačiau lyginami tik nusiskundimai, o ne atliktos procedūros ar operacijos, todėl tokius rezultatus turėtume vertinti atsargiai. Reikėtų platesnių tyrimų, analizuojančių visuomenei nerimą keliančius kūno bruožus.

Nors dismorfinis kūno sutrikimas gali paveikti bet kurio amžiaus suaugusiuosius, tačiau dažniausiai jis pasireiškia 18 - 29 metų asmenims. Susirūpinimas savo išvaizda būdingesnis jauniems suaugusiems, nes tuo metu vyksta tranzicija į nepriklausomybę nuo tėvų [24,25]. Dėl šios priežasties tyrimui pasirinkta 18 - 29 metų amžiaus grupė. Suskirstius šią amžiaus grupę į dar keturis pogrupius, buvo išsiaiškinta, jog dismorfinis kūno sutrikimas būdingiausias 18 - 20 metų amžiaus grupėje, nors dismorfinis kūno sutrikimas gali paveikti bet kokio amžiaus asmenis.

Tyrimui atlikti buvo pasitelkta gana homogeniška jaunų žmonių populiacija, todėl pastebėtos tendencijos negali būti tiesiogiai pritaikytos kitoms populiacijoms. Buvo surinkta daugiau moterų, 18 - 20 metų amžiaus respondentų atsakymų, o tai galėjo sąlygoti aukštesnį COPS įverčio vidurkį.

Išvados

1. Tyrimas nustatė, kad 18 - 20 metų asmenys nėra patenkinti savo išvaizda, o beveik ketvirtadalis apklaustų jaunuolių gali turėti dismorfinį kūno sutrikimą.

2. Moterys labiau linkusios neigiamai vertinti savo išvaizdą, negu vyrai.

3. Jaunuolių požiūris į savo kūną priklauso nuo amžiaus - vyresni jaučia mažesnį susirūpinimą dėl savo išvaizdos, nei jaunesni.

4. Dažniausiai jaunuoliams susirūpinimą kelia jų odos būklė, veido ar jo dalių (išskyrus nosį) forma ar būklė, pilvo, juosmens forma ar apimtis.

Literatūra

- Siddegowda S, Sharma MK, Satyanarayan VH, Thakur PC. Making the body public: Implications of the new standards of body-image. *Int J Soc Psychiatry* 2023;69(3):799-802. <https://doi.org/10.1177/00207640221109163>
- Ferreiro F, Seoane G, Senra C. Gender-related risk and protective factors for depressive symptoms and disordered eating in adolescence: a 4-year longitudinal study. *J Youth Adolesc* 2012;41(5):607-22. <https://doi.org/10.1007/s10964-011-9718-7>
- Maxwell MA, Cole DA. Development and initial validation of the Adolescent Responses to Body Dissatisfaction measure. *Psychol Assess* 2012;24(3):721-37. <https://doi.org/10.1037/a0026785>
- Griffiths S, Murray SB, Bentley C, Gratwick-Sarll K, Harrison C, Mond JM. Sex Differences in Quality of Life Impairment Associated With Body Dissatisfaction in Adolescents. *J Adolesc Health Off Publ Soc Adolesc Med* 2017;61(1):77-82. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2017.01.016>
- Purton T, Officer C, Bullivant B, Mitchison D, Griffiths S, Murray SB, et al. Body dissatisfaction, narcissism and self-esteem in young men and women: A moderated mediation analysis. *Personal Individ Differ* 2018;131:99-104. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.04.010>
- Paans NPG, Bot M, Brouwer IA, Visser M, Penninx BWJH. Contributions of depression and body mass index to body image. *J Psychiatr Res* 2018;103:18-25. <https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2018.05.003>
- Izydorczyk B. A psychological typology of females diagnosed with anorexia nervosa, bulimia nervosa or binge eating disorder. *Health Psychol Rep* 2015;3(4):312-25. <https://doi.org/10.5114/hpr.2015.55169>
- Weiss F. Exacting Beauty: Theory, Assessment, and Treatment of Body Image Disturbance. *Am J Psychother* 2000;54(1):131-2. <https://doi.org/10.1176/appi.psychotherapy.2000.54.1.131>
- Hardardottir H, Hauksdottir A, Bjornsson AS. [Body dysmorphic disorder: Symptoms, prevalence, assessment and treatment]. *Laeknabladid* 2019;105(3):125-31.

10. Veale D, Ellison N, Werner TG, Dohia R, Serfaty MA, Clarke A. Development of a Cosmetic Procedure Screening Questionnaire (COPS) for Body Dysmorphic Disorder. *J Plast Reconstr Aesthetic Surg JPRAS* 2012;65(4):530-2. <https://doi.org/10.1016/j.bjps.2011.09.007>
11. Tylka TL, Wood-Barcalow NL. The Body Appreciation Scale-2: item refinement and psychometric evaluation. *Body Image* 2015;12:53-67. <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2014.09.006>
12. Fardouly J, Diedrichs PC, Vartanian LR, Halliwell E. Social comparisons on social media: the impact of Facebook on young women's body image concerns and mood. *Body Image* 2015;13:38-45. <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2014.12.002>
13. Cash TF, Smolak L, editors. *Body image: A handbook of science, practice, and prevention*, 2nd ed. New York, US: The Guilford Press 2011; XXI:490.
14. Halliwell E, Diedrichs PC. Testing a dissonance body image intervention among young girls. *Health Psychol Off J Div Health Psychol Am Psychol Assoc* 2014;33(2):201-4. <https://doi.org/10.1037/a0032585>
15. Altamura C, Paluella MM, Mundo E, Medda S, Mannu P. Clinical and subclinical body dysmorphic disorder. *Eur Arch Psychiatry Clin Neurosci* 2001;251(3):105-8. <https://doi.org/10.1007/s004060170042>
16. Vargel S, Uluşahin A. Psychopathology and Body Image in Cosmetic Surgery Patients. *Aesthetic Plast Surg* 2001;25(6):474-8. <https://doi.org/10.1007/s00266-001-0009-7>
17. Bellino S, Zizza M, Paradiso E, Rivarossa A, Fulcheri M, Bogetto F. Dysmorphic concern symptoms and personality disorders: A clinical investigation in patients seeking cosmetic surgery. *Psychiatry Res* 2006;144(1):73-8. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2005.06.010>
18. Jonauskė R, Steiblienė V. Links between concerns about physical appearance with anxiety and depressive symptoms in subjects seeking minimally - invasive injectable cosmetic procedures. *Biol Psychiatry Psychopharmacol* 2016;18(1):3-8.
19. Bohne A, Wilhelm S, Keuthen NJ, Florin I, Baer L, Jenike MA. Prevalence of body dysmorphic disorder in a German college student sample. *Psychiatry Res* 2002;109(1):101-4. [https://doi.org/10.1016/S0165-1781\(01\)00363-8](https://doi.org/10.1016/S0165-1781(01)00363-8)
20. Koran LM, Abujaoude E, Large MD, Serpe RT. The prevalence of body dysmorphic disorder in the United States adult population. *CNS Spectr* 2008;13(4):316-22. <https://doi.org/10.1017/S1092852900016436>
21. Rief W, Buhlmann U, Wilhelm S, Borkenhagen A, Brähler E. The prevalence of body dysmorphic disorder: a population-based survey. *Psychol Med* 2006;36(6):877-85. <https://doi.org/10.1017/S0033291706007264>
22. Buhlmann U, Glaesmer H, Mewes R, Fama JM, Wilhelm S, Brähler E, et al. Updates on the prevalence of body dysmorphic disorder: A population-based survey. *Psychiatry Res* 2010;178(1):171-5. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2009.05.002>
23. *Plastic-surgery-statistics-report-2019*. <https://www.plastic-surgery.org/documents/News/Statistics/2019/plastic-surgery-statistics-report-2019.pdf>
24. Veale D. Body dysmorphic disorder. *Postgrad Med J* 2004;80(940):67-71. <https://doi.org/10.1136/pmj.2003.015289>
25. Phillips KA, Didie ER, Menard W, Pagano ME, Fay C, Weisberg RB. Clinical features of body dysmorphic disorder in adolescents and adults. *Psychiatry Res* 2006;141(3):305-14. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2005.09.014>

ATTITUDE TOWARDS THEIR APPEARANCE AND THE PRESENCE OF BODY DYSMORPHIC DISORDER AMONG YOUNG ADULTS

I. Šarupičius, V. Sausdravas, R. Viliūnienė

Keywords: COPS; appearance, skin condition, body dysmorphic disorder; face shape.

Background. This research aimed to investigate how young adults evaluate their appearance and which features of their appearance they are most concerned about.

Materials and methods. Anonymous online survey was conducted between March and April 2022. The study involved 292 respondents who completed a 19-question survey. The respondents were young adults living in Lithuania, aged between 18 and 29 years. The Cosmetic Procedure Screening Questionnaire (COPS) was used to assess attitudes towards one's own appearance and to assess dissatisfactory features in order to suspect a possible dysmorphic body disorder.

Results. The median result of the participants' COPS scale was 27 (IQR = 22). 70 questionnaires (23.97%) had COPS scores of 40 and above. The most common concerning body features reported were skin condition (48.63%; n=142); face and its individual parts (excluding the nose) shape or condition (32.88%; n=96); shape and size of the abdomen or waist (31.51%; n=92); shape of the nose (28.77%; n=84). Respondents whose COPS score was higher than 40 or lower than 10 reported similar most common features of concern.

Conclusions. The study showed that 18- to 20-year-olds are the least satisfied with their appearance, and almost a quarter of young people may have body dysmorphic disorder. Women are more likely to have negative feelings about their appearance. Young people's attitudes towards their bodies depend on their age, with older people being less concerned about their appearance than younger people. The most common feature of concern for young people is the condition of their skin.

Correspondence to: i.sarupicius@gmail.com

Gauta 2023-04-16

1 priedas. Atrankos kosmetinėms procedūroms klausimynas (angl. Cosmetic Procedure Screening Questionnaire, COPS)

Žemiau pateiktame laukelyje apibūdinkite išvaizdos ir kūno bruožas (ypatumus), kurie jūsų netenkina arba kuriuos norėtumėte patobulinti. Jeigu norėtumėte patobulinti daugiau nei vieną bruožą (ypatumą), surašykite juos visus. Pirmasis paminėtas turėtų būti bruožas (ypatumas), keliantis jums didžiausią rūpestį.

Priskirkite procentinę dalį kiekvienam rūpestį keliančiam kūno bruožui (ypatumui) pagal tai, kiek susirūpinimo jis kelia. Atkreipkite dėmesį, jog procentų suma būtų lygi 100 procentų.

Atsakymo pavyzdys:

Nosis 60 proc., oda 30 proc., sėdmenys 10 proc.

Išvaizdos ir kūno bruožai (ypatumai) ir procentinis jų keliamo susirūpinimo vertinimas

Ilgo atsakymo tekstas.....
.....

Atidžiai perskaitykite pateiktus klausimus ir pažymėkite skaičių, kuris geriausiai apibūdina jūsų santykį su kūno bruožu(-ais), ypatumu(-ais). Atidžiai perskaitykite prie skaičių nurodytus apibūdinimus ir pasirinkite labiausiai tinkamą.

1) Kaip dažnai atidžiai (ne atsitiktinai užmetate akį, netyčia pastebite) apžiūrinėjate savo paminėtą kūno bruožą (-us), ypatumą (-us)? Įtraukite ir bruožų stebėjimą veidrodžio, parduotuvių vitrinų atspindžiuose, tiesioginį apžiūrinėjimą, lietimą pirštais.

(0 – maždaug 40 ir daugiau kartų per dieną; 2 – maždaug 20 kartų per dieną; 4 – maždaug 10 kartų per dieną; 6 – maždaug 5 kartus per dieną; 8 – niekada)

2) Kiek šiuo metu jūsų vertinimu kūno bruožas (-ai), ypatumas (-ai) yra negražūs, nepatrauklūs, netinkami, ne tokie, kokie turėtų būti?

(0 – ypač negražūs; 2 – ženkliai negražūs; 4 – vidutiniškai negražūs; 6 – šiek tiek, truputį negražūs; 8 – nevertinu kaip negražių)

3) Kiek streso šiuo metu kūno bruožas (-ai), ypatumas (-ai) jums kelia?

(0 – visiškai nekelia; 2 – šiek tiek, truputį; 4 – vidutiniškai; 6 – ženkliai 8 – labai daug)

4) Kaip dažnai jūsų kūno bruožas (-ai), ypatumas (-ai) verčia jus vengti tam tikrų situacijų ar veiklų (maudytis viešoje vietoje, nešioti marškinėlius trumpomis rankovėmis ir kt.)?

(0 – visada verčia vengti; 2 – verčia vengti maždaug ¼ laiko; 4 – verčia vengti maždaug pusę laiko; 6 – verčia vengti maždaug ¼ laiko 8 – niekada neverčia vengti)

5) Kaip dažnai mintys apie kūno bruožą (-us), ypatumą (-us) užvaldo jūsų mintis? Tai yra daug apie tai mąstote ir jaučiate, kad sunku nustoti apie tai galvoti.

(0 – niekada neužvaldo minčių; 2 – užvaldo retai; 4 – užvaldo vidutiniškai dažnai; 6 – užvaldo dažnai 8 – užvaldo labai dažnai)

6) Jeigu turite partnerį, kaip stipriai jūsų kūno bruožas (-ai), ypatumas (-ai) šiuo metu įtakoja jūsų santykius? Jeigu neturite partnerio, kaip stipriai jūsų kūno bruožas (-ai), ypatumas (-ai) daro įtaką vaikščiojimui į pasimatymus ir santykių vystymui?

(0 – visiškai nedaro įtakos; 2 – šiek tiek, truputį; 4 – vidutiniškai; 6 – ženkliai 8 – labai stipriai)

7) Kaip stipriai jūsų kūno bruožas (-ai), ypatumas (-ai) šiuo metu trukdo jums dirbti, mokytis, užsiimti namų ruoša. Atsakykite, net jeigu šiuo metu nedirbate ar nesimokote.

(0 – visiškai netrukdo; 2 – šiek tiek, truputį; 4 – vidutiniškai; 6 – ženkliai; 8 – labai stipriai)

8) Kaip stipriai jūsų kūno bruožas (-ai), ypatumas (-ai) šiuo metu trukdo jūsų socialiniam gyvenimui?

(0 – visiškai netrukdo; 2 – šiek tiek, truputį; 4 – vidutiniškai; 6 – ženkliai; 8 – labai stipriai)

9) Kaip stipriai jaučiate, kad jūsų išvaizda yra svarbiausia jūsų savybė?

(0 – visiškai ne; 2 – šiek tiek, truputį; 4 – vidutiniškai; 6 – labai 8 – visiškai taip)